

Hispani vulgo *Estantias* appellant) in quibus tamen superiori ævo paulo plura, quam septem millia capita fuere censita. Ad oram hujus provinciæ celeberrimus est portus *Acapulco*, navigationibus ad Philippinas, & Sinarum regnum nobilis, cum oppidulo haud magni momenti & arce satis debili, nisi forte superioribus annis Hollandicarum classium metu fuerit munita. Denique in hac diœcesi decem aut amplius argenti fodinae reperiuntur, cum suis municipiis, in quibus magnum servorum numerum operis fatigant Hispani. Archiepiscopatu Mexicanu ad Septentriones proxima est *Panuco*, in qua Hispani hodie tres colonias habent, quarum præcipua S. Stephani oppidum dicitur, & gentili nomine *Panuco*, à flumine, quod juxta oppidum in mare descendit, & portum aperit, neque ob brevia ingressu facilem, neque ob incerta ventorum satis tutum. Præcipua oppidanorum opes in Salinis positæ sunt. Nam præter has vix quicquam illustre hæc regio sortita est. Secunda est S. Iacobi oppidulum, quod à vallisbus, *de los Valles*, cognominatur. Tertia *Tampice*, ad oram maris Mexicanu & ostium fluminis *Panuci*. pauci hic Hispani degunt & à vicinis barbaris miserum in modum infestantur. Panucensi præfecturæ ad meridiem proximus est *Tlaxcalensis* Episcopatus, qui Mexicano Archiepiscopatu ad ortum prætenditur, eumque à Mexicano freto dirimit, à *Tlaxcala* nobili quondam inter barbaros republika ita dictus, licet plures provincias complectatur, quam *Tlaxcalenses* olim possederint. Quia autem *Tlaxcalensis* Cortesium potissimum in subjuganda Metropoli Mexicana adjuverunt, atque ultiro se Hispanis subdiderunt, mitius cum iplis ab Hispanis actum, atque à rege nullis vestigalibus, aut gravioribus oneribus premuntur. Primarium hujus provinciæ oppidum *Puebla de los Angelos*, id est, Angelorum civitas, in solo frugum feracissimo situm, & jam olim à sexcentis circiter familiis Hispanorum habitatum. Præter hoc in in eodem Episcopatu censemur *Segura de la Frontera*, in provincia, quæ antiquitus *Topeaca* dicebatur, juxta viam, quæ à Metropoli ad Veræ Crucis oppidum dicit, situm. Ad maris autem Septentrionalis littus Veræ crucis oppidum, vulgo *Vera Cruz*, loco insulabri, sed commerciis oportuno, quippe qui vicinum habeat munitissimum Novæ Hispaniæ portum S. Ioannes de Vlloa, ubi classæ Hispanicæ & onera sua exponere, & rursus accipere consueverunt. Portus hic exiguae insulæ objectu, & valido castello permunitæ ab hostilibus navibus defenditur; ob crebra vadorum brevia & reciprocantes maris æstuus ingressu diffisilis; & ob infestos sub mensem Septembrem America.

& sequentes, Aquilones neutiquam tutus, nisi naves validis catenis, & rudentibus ad murum, qui ad Insulæ latus meridionale è vivo saxo exstructus, fortiter alligentur.

Tlaxcalensem Episcopatum ad ortum & meridiem excipit *Guaxacensis*, sub qua non modo *Guaxaca* provincia, sed & utraque *Mistica*, *Tutepeque*, *Zapotece*, & *Guazacoalco* provinciæ comprehenduntur. Primaria hujus provinciæ civitas est *Antequera*, magnifico cathedrali templo ornata, ceterum rarius habitata. Dein S. Illifonsi oppidum intra Zapotecarum limites, & ipsum infrequens, ob vicinorum barbarorum ferociam. Tertio *Nexapa* sive S. Iacobi municipium, à paucis præsidariis potius, quam colonis habitatum. Quarto urbs S. Spiritus in provincia *Guazacoalco* tribus à mari Septentrionali leucis. Ad hanc provinciam pertinet *Guatulco* portus ad mare pacificum, commerciis cum Peruanis frequens, sed nullis operibus munitus. quare oppidulum quod illi assedit, jam bis ab Anglis captum & spoliatum fuit.

Iucatana peninsula est forma pene triangulare, cuius basis centum pene leucis inter ortum & occasum ad mare Septentrionale extenditur; latera autem in conum desinunt; ubi à duobus sinibus pene à continente dirimitur. Aeris in hac regione temperies humida & præservida. tota montibus cingitur. Nullum frumentum Europæ simile producit. Nulla quoque hic auri, aut alterius generis metalli. Incolæ frequentes atque longævi. Primaria ejus civitas est *Merida*, habitatoribus infrequens. Secunda *Valladolide*: Tertia *Campeche* commerciis nobilis, à qua nomen accepit ligni quoddam genus, quo tintores utuntur. Quarta denique *Salamanca*, & portus ad mare Septentrionale, qui *Sisal* dicitur, neque oportunus, neque tutus. Nil hic validum aut adversus hostes satis munatum, nisi quod vadosius circumcirca mare accessus sit difficilis.

Guatemala provincia maritima est, uberrimo solo & mayzi atque gossipii feracissimo. Præcipua hujus provinciæ urbs & totius præfecturæ caput est *Guatemala*, sive S. Iacobi oppidum, in medio convallis condita inter duos Vulcanos; ager illius fertilis & amoenus: oppidani Hispanicæ originis ab Herrera sexcenti numerantur præter barbaros & servitia.

Nicaragua provincia ad Oceanum Pacificum sita, fines habet ad Occasum provincias *Guatimalensis*, ad Septentrionem *Honduram*, ad Ortum sive *Eurum Costam Ricam*; ad Meridiem mare. plano ut plurimum est solo: tritici quidem infecunda est regio, ceterum aliarum rerum locuples satis. Armentis

L vel